

دادستان قیم بزه‌دیدگان ناتوان، بیماران و سالمندان می‌شود

Photo: tomloel/bigstockphoto.com

وقتی جرمی رخ می‌دهد فرد یا افرادی متحمل ضرر و زیان می‌شوند در قانون آیین دادرسی کیفری «شاکی» یا «بزه دیده» تلقی می‌شوند. اگر این افراد در جهت مطالبه ضرر و زیان خود برآیند شاکی خصوصی تلقی می‌شوند و در فرآیند رسیدگی کیفری حق و حقوق به خصوصی دارند. جواد طهماسبی حقوقدان و مدرس مرکز آموزش قوه قضاییه در خصوص امتیازات شاکی در حقوق اسلامی که «حق الناس» نام دارد، گفت: قبل از هرچیز شاکی باید بداند چه حقوقی دارد تا در فرآیند رسیدگی کیفری از آن استفاده کند. در ماده ۶ آیین دادرسی کیفری به این موضوع اشاره شده است که شاکی حق دارد از حقوق خود اطلاع یابد. شاکی خصوصی پس از آگاهی از حقوق قانونی خود، می‌تواند در مرجع مستقل، بی‌طرف و قانونی طرح دعوا کند تا به شکایت او رسیدگی شود.

دادستان قیم بزه‌دیدگان ناتوان، بیماران و کهنسالان می‌شود

وی افزود: یکی از مواردی که جا دارد به آن توجه کنیم بحث حق و حقوق بزه دیده ناتوان است. منظور از بزه دیده ناتوان افراد صغیری هستند که ممکن است مورد جرم واقع شوند و سرپرست قانونی که باید حامی آن‌ها باشد خود علیه‌شان مرتکب جرم می‌شود. در چنین مواردی دادستان برای فرد صغیر قیم انتخاب می‌کند و تا انتخاب قیم خود شخصا موضوع را پیگیری می‌کند.

این حقوقدان تصریح کرد: اگر شاکی، بیمار یا کهنسال بوده و قادر نباشد طرح شکایت کند، در این وضعیت نیز دادستان دست به کار شده و شکایت را پیگیری می‌کند. هم چنین ممکن است شاکی در فرآیند دادرسی وضعیت آسیب‌پذیری داشته باشد، مانند زنان یا کودکان که در این موارد نیز قانون پیش‌بینی کرده که بازجویی از این افراد باید توسط پلیس زن انجام شود.

وی با اشاره به ظرفیت‌های قانون ویژه افراد سالمند، گفت: دادستان می‌تواند از جانب افراد سالمند طرح شکایت کند یا اینکه سازمان‌های مردم نهاد هم این اجازه را دارند که به جای مردم ناتوان به مراجع قضایی مراجعه کرده و به حمایت از این افراد طرح شکایت کنند.

حقوق شاکی در دادگاه و مرحله اجرای احکام

طهماسبی در ادامه و در رابطه با طرح شکایت در مراجع قضایی، گفت: طرح دعوا و مطالبه خسارات مادی و معنوی پیچیدگی‌های خاص خود را دارد و یک کار کاملاً تخصصی است. به همین منظور قانون حق استفاده از خدمات وکیل را در این مرحله برای شاکی در نظر گرفته است. شاکی حق دارد وکیل بگیرد و در هر مرحله‌ای از دادرسی در دادگاه یا دادرسی حضور پیدا کرده و دلایل خود را ارائه کرده و مطالبات خود را مطرح کند.

مدرس مرکز آموزش قوه قضاییه ادامه داد: یک واحدی هم با عنوان مددکاری اجتماعی در نظر گرفته شده است که شاکی را هدایت کرده و به او در فرآیند دادرسی کمک می‌کند. یک واحدی هم به نام معاضدت قضایی وجود دارد که شاکی را با حقوق قانونی خود آشنا می‌کند و وی را برای طرح دعوا و چگونگی پیگیری شکایت یاری می‌رساند.

شکایت کتبی یا شفاهی، مساله این است

وی با بیان اینکه سوالی که ممکن است برای خیلی‌ها بوجود آید این است که آیا طرح شکایت حتماً باید به صورت کتبی باشد یا اینکه می‌توان به صورت شفاهی هم شکایت کرد، گفت: شاکی اجازه دارد موضوع را به صورت کتبی یا شفاهی در دادسرا یا کلاتری مطرح کند و با صرف مطرح شدن شکایت، موضوع مورد تعقیب قرار می‌گیرد. حال اگر ادعای شاکی مستند به شهادت شهود باشد، وی باید شهود را در دادسرا یا دادگاه ارائه کرده و اگر هم ادعای او نیاز به تحقیقات محلی یا جلب نظر کارشناس داشته باشد این کار صورت می‌پذیرد.

این حقوقدان تصریح کرد: یک موضوع دیگری هم در این‌جا قابل طرح است و آن اینکه اگر شاکی شکایتی را اعلام کند ولی مستندات و دلایل کافی نداشته باشد دادسرا امکان احضار متهم را ندارد و این موضوع نه تنها حقوق شاکی را محدود نمی‌کند بلکه تدبیری است که برای جلوگیری از طرح شکایات واهی مطرح می‌شود و در راستای رعایت حقوق شهروندی است. به تعبیر دیگر این سیاست برای حفظ بیشتر حرمت افراد است چون ممکن است آبروی یک شخص حتی با یک احضاریه لطمه ببیند.

منبع: مهر